

Ghid tehnic pentru aplicarea metodologiei de monitorizare a segregării școlare

Ghid elaborat de către echipa de asistență tehnică a Reprezentanței UNICEF în România în cadrul Parteneriatului MEN-UNICEF pentru desegregare școlară.

Coordonator: Luminița Costache
Autori: Eugen Crai
Claudiu Ivan
Vasile Strugaru

Cuprins:

1. Lista de abrevieri și acronime;
2. Cadru legal privind desegregarea școlară;
3. Ce este și ce nu este segregarea școlară (definiții și derogări);
4. Metodologia de monitorizare a segregării școlare – context și scurtă prezentare;
5. Etapele metodologiei de monitorizare a segregării școlare;
6. Indicatorii urmăriți în cadrul monitorizării segregării școlare și datele colectate;
7. Modalitatea de evaluare a segregării școlare și de calcul a scorurilor privind segregarea școlară pentru unitățile de învățământ preuniversitar;
8. Platforma IT – colectarea și raportarea datelor on-line;
9. Calendarul activităților cuprinse în metodologia de monitorizare a segregării școlare.

1. Listă de abrevieri și acronime

CDS	Curriculum la decizia școlii
CES	Cerințe educaționale speciale
CNDIE	Comisia Națională pentru Desegregare și Incluziune Educațională
ISJ	Inspectorat Școlar Județean
ISMB	Inspectoratul Școlar al Municipiului București
MEC	Ministerul Educației și Cercetării
MEN	Ministerul Educației Naționale
OMEC	Ordin al ministrului educației și cercetării
OMECT	Ordin al ministrului educației, cercetării și tineretului
OMEN	Ordin al ministrului educației naționale
OMENCS	Ordin al ministrului educației naționale și cercetării științifice
ONG	Organizație neguvernamentală
PHARE	Poland and Hungary Assistance for Restructuring of Economies (instrument de preaderare la U.E.)
UNICEF	Fondul Națiunilor Unite pentru Copii

2. Cadru legal privind desegregarea școlară

Legea educației naționale Nr. 1 / 2011 prevede în Art. 2, par. (4) că „statul asigură cetățenilor României drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ preuniversitar și superior, precum și la învățarea pe tot parcursul vieții, *fără nicio formă de discriminare*”. De asemenea, Art. 3, lit. a) al aceleiași legi statuează principiul echității – „în baza căruia *accesul la învățare se realizează fără discriminare*”.

Eforturile privind incluziunea și desegregarea școlară au început înaintea adoptării actualei legi a educației. Astfel, Ministerul Educației a adoptat în 2007, **OMECT 1540/2007 privind interzicerea segregării școlare a copiilor romi și aprobarea Metodologiei pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi**. Încă din anul 2004, Ministerul Educației a inițiat, în parteneriat cu ONG-urile și agențiile internaționale, o serie de măsuri pentru monitorizarea și combaterea segregării școlare a copiilor romi. Mai mult, în cadrul Programelor PHARE multianuale, care au avut ca scop facilitarea accesului la educație a grupurilor dezavantajate, au fost introduse și componente de desegregare prin care s-au derulat procese de monitorizare și combatere a segregării școlare și a fost lansată o serie de proiecte de desegregare. Altă inițiativă de reglementare a MEN în acest domeniu a fost Notificarea nr. 28463 / 3 martie 2010 privind prevenirea și eliminarea segregării preșcolarilor și elevilor romi în sistemul școlar, măsuri de menținere a studiului în limbile minorităților / a studierii orelor de limba maternă în sistemul educațional din România.

Ministerul, prin Direcția pentru Învățământ în Limbile Minorităților Naționale a continuat demersurile de reglementare și monitorizare a segregării școlare, punând un accent sporit pe prevenirea unor astfel de fenomene, în 2012 Adresa nr. 31705 / 28.02.2012, în 2013 Adresa 41684 / 17.04.2013 în urma căreia Ministerul Educației Naționale a realizat „analiza stadiului segregărilor / desegregărilor în anul școlar 2012-2013” din 19.07.2013. Tot în 2013, prin Adresa 106645 / 11.12.2013, Ministerul a solicitat tuturor Inspectoratelor Școlare Județene să transmită un tabel cu unitățile școlare (grădinițe și școli) în care s-a procedat, pentru anul școlar 2013-2014 la prevenirea segregărilor pe grupe / clase „de început” și la desegregarea grupelor / claselor / unităților de învățământ existente în anul școlar anterior. Alte eforturi ale Ministerului Educației Naționale care au privit monitorizarea segregării școlare a elevilor romi, au inclus Adresa 284 / 30.09. 2014 și Scrisoarea nr. 64 / 12.02.2015, Adresa nr. 439 / 18.09.2015 și Adresa nr. 510 / 27.10.2015).

Dacă până în 2016, cadrul legal privind desegregarea școlară a urmărit un singur criteriu – criteriul etnic (aplicat nu în mod universal, pentru toate minoritățile etnice din România, ci doar în privința minorității rome, unde, de altfel, se înregistrau cele mai mari probleme cu segregarea școlară) - în 2016 Ministerul Educației Naționale, în urma consultărilor cu partenerii săi, a decis amendarea cadrului legal privind desegregarea școlară, astfel încât acesta să includă cinci criterii de segregare școlară : criteriul etnic, criteriul dizabilității, criteriul statutului socio-economic al familiilor, criteriul performanțelor școlare și criteriul mediului de rezidență al elevilor.

În 2016, reforma cadrului legal privind incluziunea și desegregarea școlară a inclus două ordine ale ministrului educației :

1) OMENCS nr. 6158 din 22 decembrie 2016 privind aprobarea „Planului de acțiune pentru desegregare școlară și creșterea calității educaționale în unitățile de învățământ preuniversitar din România”.

Ministerul Educației Naționale, în parteneriat cu Agenția Națională pentru Romi, Roma Education Fund Romania, Federația Democrată a Romilor și Centrul Național de Cultură a Romilor - Romano Kher, a organizat în data de 31 mai 2016, conferința cu tema „Desegregare și incluziune socio - educațională a copiilor romi, prin combaterea rasismului și asigurarea calității educației”. Evenimentul a reunit reprezentanți ai autorităților centrale și locale în domeniu, ai misiunilor diplomatice la București, ai organizațiilor non-guvernamentale și ai UNICEF, actori din sistemul educațional și a analizat fenomenele de segregare din școlile românești. În cadrul acestei Conferințe, MEN a solicitat Federației Democrate a Romilor elaborarea unei foi de parcurs (roadmap) pentru prevenirea, combaterea și eliminarea segregării școlare.

Federația Democrată a Romilor a înaintat către MEN o „Foaie de parcurs pentru desegregare și creșterea calității educaționale în școlile din România” care conține un set de 7 direcții strategice de acțiune pentru combaterea tuturor formelor de segregare școlară și creșterea calității educaționale din școlile din România. Această „Foaie de parcurs” s-a concretizat în „Planul de acțiune” adoptat ca OMENCS nr. 6158/2016.

Planul de acțiune pentru desegregare școlară și creșterea calității educaționale din școlile din România cuprinde 7 obiective strategice:

- 1) Completarea/Modificarea cadrului legislativ privind desegregarea școlară în România;
- 2) Creșterea calității serviciilor educaționale în unitățile de învățământ preuniversitar din România;
- 3) Formarea resurselor umane din unitățile de învățământ preuniversitar segregate identificate la nivel național;
- 4) Dezvoltarea unui sistem de stimulare a resurselor umane din unitățile de învățământ preuniversitar segregate;
- 5) Dezvoltarea unor măsuri complementare de prevenire și combatere a discriminării sau segregării școlare în unitățile de învățământ din România;
- 6) Creșterea calității serviciilor educaționale în sensul relevanței etnice a acestora prin pozitivarea imaginii de sine etnice a copiilor romi;
- 7) Monitorizarea și evaluarea permanentă a măsurilor cuprinse în acest plan de acțiune.

2) OMENCS nr. 6134 din 21 decembrie 2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar

Cum primul obiectiv al „Planului de acțiune pentru desegregare școlară și creșterea calității educaționale în unitățile de învățământ preuniversitar din România” era „Completarea/Modificarea cadrului legislativ privind desegregarea școlară în România”, în prima măsură pentru atingerea acestui obiectiv, MEN și-a asumat angajamentul pentru amendarea Ordinului 1540/2007 privind interzicerea segregării școlare a copiilor romi printr-un „act normativ cadru pentru interzicerea tuturor formelor de segregare școlară (prin includerea în definiția segregării școlare a celorlalte forme de segregare școlară - segregare pe criteriul performanțelor școlare, al statutului socioeconomic al familiilor, mediului de rezidență, dizabilității, cerințelor educaționale speciale; prin completarea cadrului legal existent cu indicatori relevanți privind calitatea educației și cu sancțiuni specifice și relevante; prin elaborarea și adoptarea, ca anexe, a metodologiilor de monitorizare, prevenție și intervenție, specifice fiecărui criteriu de segregare școlară”. Astfel, în 2016, MEN a elaborat și adoptat Ordinul nr. 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar, materializând toate aceste angajamente.

În conformitate cu prevederile acestui Ordin, intrarea sa în vigoare este condiționată de adoptarea a două metodologii: Art. 23, teza 2, (Ordinul) „intră în vigoare în momentul adoptării metodologiei de monitorizare a segregării școlare pentru toate criteriile de segregare școlară enunțate în prezentul ordin și a metodologiei de prevenire și intervenție în situațiile de segregare școlară”. În timp ce Art. 24 prevede că „La data intrării în vigoare a prezentului ordin se abrogă prevederile Ordinului ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 1.540/2007 privind interzicerea segregării școlare a copiilor romi și aprobarea Metodologiei pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 692 din 11 octombrie 2007”.

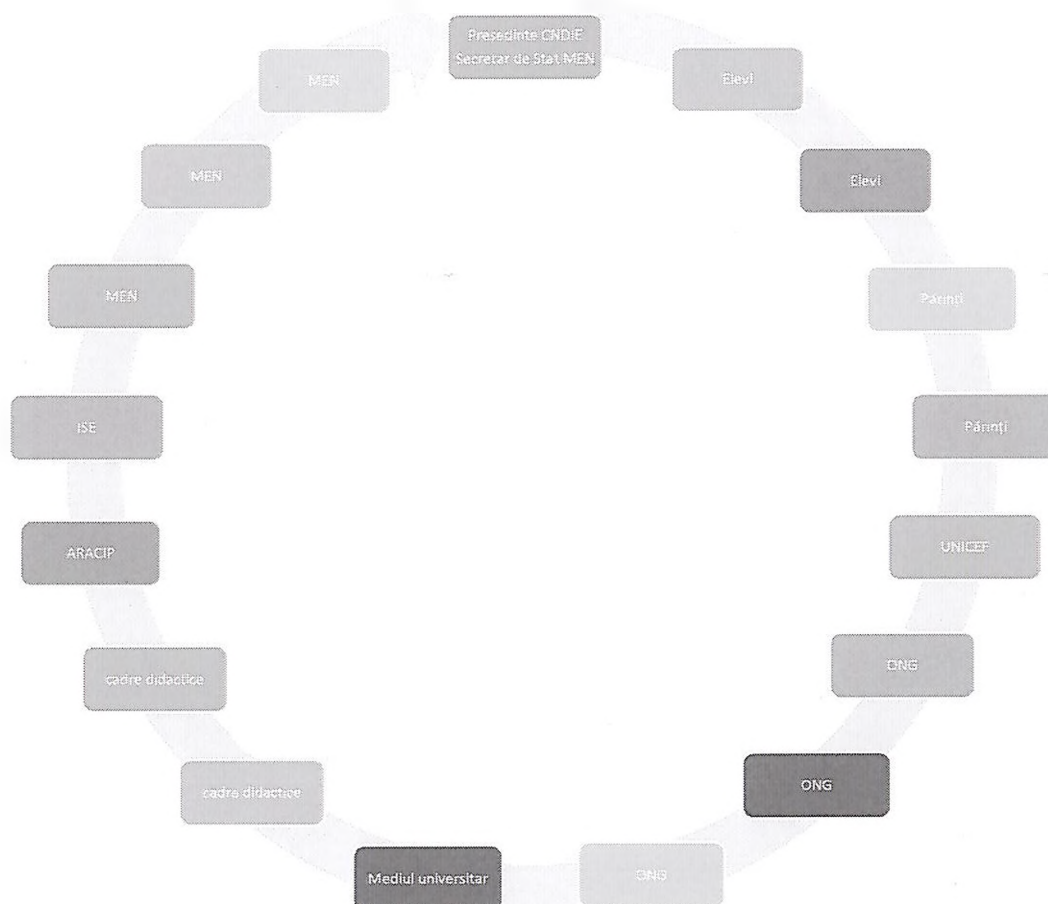
În 2018-2019 MEN a elaborat și adoptat, în parteneriat cu Reprezentanța UNICEF în România, **Ordinul nr. 3.141 din 8 februarie 2019 privind înființarea, organizarea și funcționarea Comisiei Naționale pentru Desegregare și Incluziune Educațională (CNDIE)**. Și această măsură este ancorată în cele două Ordine ale ministrului educației adoptate în 2016, transpunând în practică angajamentele asumate de către MEN. CNDIE a devenit operațională începând cu luna martie 2019.

În conformitate cu Art. 10 al Ordinului 6134/2016, „în coordonarea Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice se înființează Comisia Națională pentru Desegregare și Incluziune Educațională având ca mandat coordonarea implementării Planului de acțiune pentru desegregare școlară și creșterea calității educaționale în unitățile de învățământ preuniversitar”.

Prin Ordinul 3141/2019 au fost adoptate componența (structura) CNDIE și Regulamentul de organizare și funcționare al CNDIE. Structura (cu 17 membri) și modalitățile de funcționare ale

CNDIE au luat în calcul, pe cât posibil, volumul de încărcare generat de atribuțiile legale ale acestora și nevoile de reprezentare ale diferiților vectori sociali (vezi Fig. 1 Structura CNDIE). În mod normal, activitatea CNDIE va fi centrată pe prevenirea segregării școlare ca cea mai eficientă și eficace măsură de a asigura complianța unităților de învățământ preuniversitar cu cadrul legal privind desegregarea școlară.

Fig.1 Structura CNDIE (conform OMEN 3141/2019)

În cadrul activității CNDIE, care are mandatul și responsabilitatea de a aviza metodologiile de monitorizare a segregării școlare și de prevenire și intervenție în cazuri de segregare școlară, a fost finalizată și avizată Metodologia de monitorizare a segregării școlare. Aceasta a fost adoptată în decembrie 2019 prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 5633/2019 pentru aprobarea metodologiei de monitorizare a segregării școlare în învățământul preuniversitar** iar prezentul Ghid tehnic se referă la această metodologie, cuprinsă în anexele OMEC 5633/2019.

3. Ce este și ce nu este segregarea școlară (definiții și derogări)

A. Ce este segregarea școlară ?

Transpunând în concret principiile fundamentale ale legii educației naționale care interzic orice formă de discriminare sau excludere în sistemul de educație, Ordinul 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare stabilește că „Ministerul Educației Naționale își propune ca politică educațională asigurarea echității în educație, în ceea ce privește accesul egal la toate formele de învățământ, dar și în ceea ce privește calitatea educației pentru toți copiii, fără nicio discriminare generată de originea etnică sau de limba maternă, dizabilitate și/sau cerințe educaționale speciale, statutul socio-economic al familiilor, mediul de rezidență sau performanțele școlare ale beneficiarilor primari ai educației” (Art.1 al.1). În același articol (al. 2) este stabilit că MEN, ISJ-urile și unitățile de învățământ preuniversitar vor promova cu prioritate principiile școlii incluzive, unde o „școala incluzivă” este „o școală prietenoasă și democratică, care valorifică diversitatea socio-etno-culturală, o școală în care toți copiii sunt respectați și integrați fără discriminare și fără excludere generate de originea etnică sau de limba maternă, dizabilitate și/sau cerințe educaționale speciale, statutul socioeconomic al familiilor, mediul de rezidență sau performanțele școlare ale beneficiarilor primari ai educației”.

În temeiul tuturor acestor prevederi care stabilesc direcțiile strategice în conformitate cu care este orientat sistemul de educație, Ordinul 6134/2016 interzice segregarea școlară „pe criteriul etnic, al dizabilității sau al cerințelor educaționale speciale, pe criteriul statutului socioeconomic al familiilor, al mediului de rezidență și al performanțelor școlare ale beneficiarilor primari ai educației” (Art 2) iar segregarea școlară este considerată ca „o formă gravă de discriminare și are drept consecință accesul inegal al copiilor la o educație de calitate, încălcarea exercitării în condiții de egalitate a dreptului la educație, precum și a demnității umane” (Art. 3).

Ca atare, metodologia de monitorizare a segregării școlare instituie „obligăția de a monitoriza repartizarea copiilor/elevilor cât mai echilibrat în grupe/clase, clădiri, ultimele două bănci, pentru asigurarea diversității socio-culturale a comunității” (Art. 4 Metodologie).

Din punct de vedere teoretic și conceptual segregarea se împarte în 5 tipuri de segregare, corespunzătoare fiecărui criteriu de segregare:

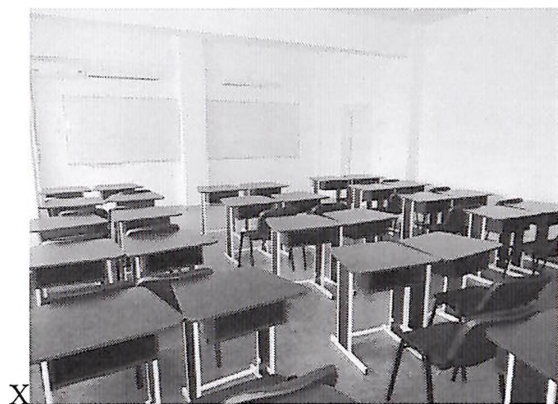
- segregare pe criteriul etnic,
- segregare pe criteriul dizabilității/CES,
- segregare pe criteriul statutului socioeconomic al părinților/familiilor,
- segregare pe criteriul performanțelor școlare,
- segregare pe criteriul mediului de rezidență al elevilor.

Teoretic, fiecare tip de segregare se împarte la rândul său în 4 forme de segregare școlară (analizate în doctrina juridică):

- **segregare la nivelul unității de învățământ,**
- **segregare la nivelul clădirilor unei unități de învățământ** (doar în cazul în care unitatea de învățământ își desfășoară activitatea didactică în mai multe clădiri. **ATENȚIE:** din perspectiva metodologiei de monitorizare a segregării școlare, prin unitate de învățământ se înțelege fiecare structură a unei unități de învățământ luate în parte, fie că este cea cu personalitate juridică, fie că este structură școlară arondată astfel încât existența mai multor clădiri va viza fiecare structură și doar în cazul în care o structură școlară își desfășoară activitatea în mai multe clădiri, aceea structură va primi scorurile care reflectă datele raportate la nivelul clădirilor. În situația în care o structură își desfășoară activitatea într-o singură clădire, aceasta va primi automat scorurile minime de risc pentru această formă de segregare școlară. Cu alte cuvinte, monitorizarea segregării școlare se face dezagregat, la nivelul fiecărei structuri și **NU AGREGAT** la nivelul întregii unități școlare formată din structura cu personalitate juridică împreună cu structurile școlare arondate. Monitorizarea segregării școlare nu este posibilă decât la nivelul fiecărei circumscripții școlare – deși și unitățile de învățământ preuniversitar fără circumscripție școlară intră în monitorizarea segregării școlare, cu particularitățile lor de rigoare);
- **segregare la nivelul claselor** (doar în cazul în care o unitate are 2 sau mai multe clase pe același an de studiu – clasa unică pe un an de studiu primește automat, indiferent de situația evidențiată de datele raportate, scorurile minime de risc pentru această formă de segregare școlară);
- **segregare la nivelul ultimelor două bănci** (doar în cazul în care aranjarea spațială a clasei păstrează forma șirurilor de bănci – acolo unde aranjarea spațială a clasei este diferită de șirurile de bănci, nu are nici cum să raporteze astfel de date și primește automat scorurile minime de risc pentru această formă de segregare școlară). Orientativ sunt prezentate câteva modele de aranjare spațială a clasei care păstrează forma de șiruri de bănci și care nu o păstrează (vezi Fig. 2).

Fig 2 Săli de clasă

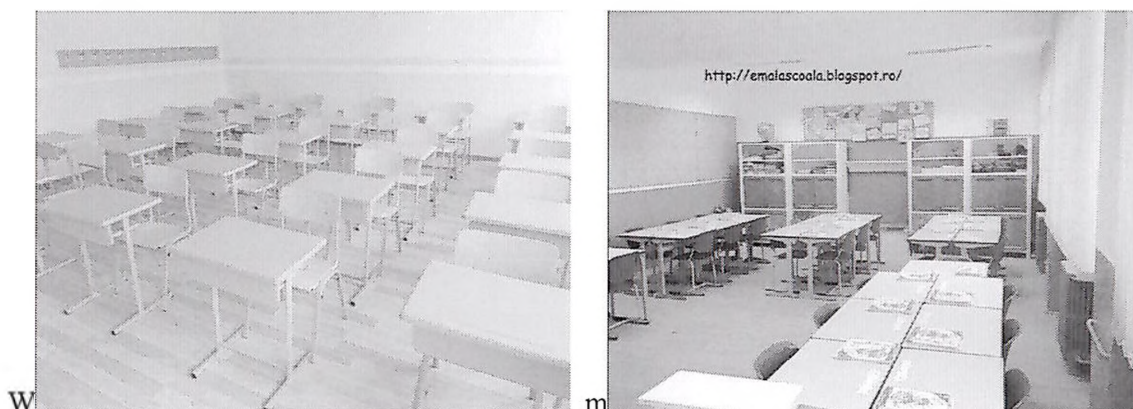
Aranjare spațială care păstrează șiruri de bănci Aranjare spațială care nu păstrează șiruri de bănci

X

y

În cadrul Metodologiei de monitorizare a segregării școlare sunt folosite definițiile segregării școlare cuprinse în Ordinul ministrului educației naționale nr. 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar:

a) *Segregare școlară pe criteriul etnic.* „Constituie segregare școlară pe criteriul etnic separarea fizică a antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor aparținând unui grup etnic în unitățile de învățământ preuniversitar/grupe/clase/clădiri/ultimele două bănci/altele, astfel încât procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor aparținând grupului etnic respectiv din totalul elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar/grupă/clasă/clădire/ultimele două bănci/altele este disproporționat în raport cu procentul pe care copiii aparținând grupului etnic respectiv îl reprezintă în totalul populației de vârstă corespunzătoare unui ciclu de educație în respectiva unitate administrativ-teritorială” (Art. 4).

b) *Segregare școlară pe criteriul dizabilității și/sau al cerințelor educaționale speciale.* „Constituie segregare școlară pe criteriul dizabilității și/sau al cerințelor educaționale speciale separarea fizică a antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor cu dizabilități și/sau cu cerințe educaționale speciale în grupe/clase/clădiri/ultimele două bănci/altele din învățământul de masă, astfel încât procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor cu dizabilități și/sau cu cerințe educaționale speciale dintr-o grupă/clasă/clădire/ultimele două bănci/altele a unei unități de învățământ preuniversitar de masă este disproporționat în raport cu procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor cu dizabilități și/sau cu cerințe educaționale speciale dintr-o altă grupă/clasă/clădire/ultimele două bănci/altele din aceeași unitate de învățământ preuniversitar de masă, de același nivel” (Art. 5, al. 1).

„Constituirea de grupe cu antepreșcolari sau preșcolari ori clase cu elevi cu dizabilități și/sau cu cerințe educaționale speciale într-o unitate de învățământ preuniversitar de masă reprezintă segregare școlară și este interzisă” (Art. 5, al. 2).

c) *Segregare școlară pe criteriul statutului socioeconomic al familiilor/părinților.* „Constituie segregare școlară pe criteriul statutului socioeconomic al părinților/familiilor separarea fizică a antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor care provin din familii cu același nivel socioeconomic în grupe/clase/ clădiri/ultimele două bănci/altele din învățământul de masă, astfel încât procentul

antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor care provin din familii cu același nivel socioeconomic dintr-o grupă/clasă/clădire/ultimele două bănci/altele a unei unități de învățământ preuniversitar de masă este disproporționat în raport cu procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor care provin din familii cu același nivel socioeconomic dintr-o altă grupă/clasă/clădire/ultimele două bănci/altele din aceeași unitate de învățământ preuniversitar de masă, de același nivel” (Art. 6).

d) *Segregare școlară pe criteriul performanțelor școlare ale elevilor.* „Constituie segregare școlară pe criteriul performanțelor școlare separarea fizică a antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor prin constituirea de grupe/clase în funcție de performanțele școlare ale antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor, astfel încât procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor cu un anumit nivel al performanțelor școlare, la constituirea unei grupe sau clase, este disproporționat în raport cu procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor cu același nivel al performanțelor școlare din alte grupe/clase, de același nivel” (Art. 7, al. 1).

„Constituie segregare școlară pe criteriul performanțelor școlare și separarea fizică a copiilor în clasa pregătitoare în funcție de frecventarea sau nefrecventarea unui ciclu de educație timpurie” (Art. 7, al. 2).

e) *Segregare școlară pe criteriul mediului de rezidență al elevilor.* „Constituie segregare școlară pe criteriul mediului de rezidență separarea fizică a elevilor din învățământul secundar superior prin constituirea de clase unde procentul elevilor care provin dintr-un anumit mediu de rezidență este disproporționat în raport cu procentul elevilor care provin din același mediu de rezidență dintr-o altă clasă, de același nivel” (Art. 8).

B. Ce nu este segregarea școlară?

Ordinul 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar instituie și o serie de derogări.

În funcție de tipul/criteriul de segregare, există:

1) derogare de la criteriul etnic

„Nu constituie segregare școlară pe criteriul etnic situația în care se constituie grupe/clase/unități de învățământ preuniversitar formate preponderent sau doar cu antepreșcolari, preșcolari sau elevi aparținând unui grup etnic, în scopul predării în limba maternă a acelui grup etnic sau în sistem bilingv” (Art. 4, al. 2).

Învățământul în limba maternă este un drept fundamental al copiilor aparținând minorităților naționale consacrat de Convenția ONU cu privire la drepturile copilului și garantat prin legea educației naționale Nr. 1/2011. Cum este de așteptat ca în școlile cu limba de predare în limbile minorităților naționale reprezentarea etnică în populația școlară să fie influențată de limba de predare, Ordinul 6134/2016 a instituit această derogare special pentru a nu stânjeni în nici un

fel funcționarea învățământului în limbile minorităților naționale, oferind în același timp garanția că acestea nu vor fi sancționate pentru eventualele abateri ale procentelor elevilor aparținând minorităților etnice.

2) derogări de la criteriul dizabilității

Art. 5 al Ordinului 6134/2016 reglementează două derogări de la ceea ce definește ca segregare pe criteriul dizabilității:

- „Nu constituie segregare școlară înființarea și funcționarea, în condițiile legii, a unităților de învățământ special” (Art. 5, al. 3);
- „Prin excepție de la alin. (1) și (2), în situații temeinic justificate, în conformitate cu prevederile Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, constituirea de grupe sau clase cu antepreșcolari, preșcolari sau elevi cu dizabilități și/sau cu cerințe educaționale speciale într-o unitate de învățământ de masă nu reprezintă segregare școlară” (Art. 5, al. 4).

În funcție de forma de segregare, există derogările logice și implicite pe care le-am subliniat chiar în secțiunea care prezintă formele de segregare școlară la nivelul clădirilor, la nivelul claselor și la nivelul ultimelor două bănci.

De la regula general-universală privind monitorizarea segregării școlare, se poate deroga doar în cazurile prevăzute în mod expres în Ordinul ministrului educației naționale 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar. Astfel, derogările privesc strict criteriul/tipul sau forma segregării școlare. Cu alte cuvinte, dacă o școală care are ca limbă de predare o limbă a minorităților naționale, va avea automat scorurile minime de risc de segregare pe criteriul etnic, indiferent de situația concretă de pe teren, în virtutea invocării derogării de la criteriul etnic, în schimb monitorizarea segregării școlare se va focaliza pe scorurile obținute în baza datelor raportate la celelalte criterii. La fel, o unitate de învățământ din sistemul educației speciale va avea în mod automat scorurile minime de risc pentru segregarea pe criteriul dizabilității, invocând una sau ambele derogări de la acest tip de segregare iar monitorizarea se va centra pe scorurile obținute în baza datelor raportate la celelalte criterii.

Este important de subliniat că **intenția nu este aceea de a aplica dogmatic cadrul de desegregare școlară**, ci cu multă prudență, verificând cu atenție aspectele și meritele fiecărui caz în parte (chiar și în situația în care par similare). Intenția și impactul așteptat sunt în direcția consolidării incluziunii educaționale și a calității educației pentru fiecare fată sau băiat din sistemul de educație.

De altfel, este prevăzut tot în Art. 21, al metodologiei de monitorizare a segregării școlare, teza a doua, că „În implementarea prezentei metodologii, se va ține cont atât de principiile care guvernează drepturile copilului (ex: interesul superior al copilului etc.), cât și de particularitățile specifice ale fiecărei unități de învățământ preuniversitar sau ale beneficiarilor direcți ai educației.

De exemplu, frații gemeni (tripleți etc.) care doresc să învețe în aceeași clasă nu vor fi separați în mod mecanic pe baza vreunui criteriu de desegregare și repartizați în clase diferite”.

4. Metodologia de monitorizare a segregării școlare – context și scurtă prezentare

CONTEXT

Metodologia de monitorizare a segregării școlare a fost elaborată în temeiul Parteneriatului MEN-UNICEF pentru desegregare școlară și reprezintă un efort inovator pentru monitorizarea standardizată a segregării școlare.

Pe plan internațional au fost folosite diverse metode de evaluare/monitorizare a segregării școlare (de la *Indexul de Segregare*¹, ca un caz particular al *Indexului de Nesimilaritate / Index of Dissimilarity* ale cărui date statistice sunt culese prin recensământul populației până la diverse metodologii adaptate folosind metoda anchetei gospodăriilor², toate au fost folosite pentru un criteriu sau altul de segregare școlară dar nu pentru toate și oricum nicicum pentru toate formele de segregare școlară) dar acestea sunt costisitoare și repetabile la intervale mari de timp (în cazul Indexului de Segregare repetabilitatea este o dată la 10 ani, ca și recensământul populației) sau ad-hoc.

În plus, unele metode nu pot fi folosite pentru monitorizarea segregării școlare, ținând cont de particularitățile sistemului de educație din România. De exemplu, *indexul de nesimilaritate* include și se bazează pe segregarea rezidențială iar în România accesul la educație se face în baza circumscripției teritoriale școlare, ceea ce face ca segregarea rezidențială să nu poată fi luată în calcul, în timp ce sistemul nostru național statistic nu poate furniza încă date statistice dezagregate la acest nivel. La toate acestea se adaugă și limitările acestor metode folosite în prezent care nu fac posibilă identificarea unor forme de segregare școlară (cum ar fi între clădirile aceleiași unități de învățământ la nivel de structură școlară, între clase sau în ultimele bănci).

Pe plan național, în anul școlar 2015-2016, Centrul pentru Advocacy și Drepturile Omului a dezvoltat, în parteneriat cu MEN, într-un proiect finanțat prin Contribuția Elvețiană, „*Metodologia de monitorizare a incluziunii / segregării școlare a elevilor romi*”, o metodologie standardizată pentru monitorizarea tuturor formelor de segregare școlară pe criteriul etnic, cu aplicabilitate strictă la minoritatea romă. Acest model a fost ulterior dezvoltat pentru a acoperi toate tipurile/criteriile de segregare școlară introduse prin reforma cadrului legal al desegregării școlare în 2016.

¹ Pentru mai multe informații legate de Indexul de Segregare folosit în SUA includem acest link către un articol din The Economist, publicat în 4 aprilie 2018 <https://www.economist.com/graphic-detail/2018/04/04/segregation-in-america>

² Metoda anchetei gospodăriilor a fost folosită în cele două monitorizări ale segregării școlare realizate de Agenția pentru Drepturi Fundamentale (în 2011 și 2016) și ale căror rezultate au fost comunicate prin Education & Training Monitor – Romania. Ediția din 2017 pentru România a acestei publicații menționa că „29 % din copiii romi învață în școli unde toți elevii sau majoritatea lor sunt elevi romi” (FRA 2016) http://eslplus.eu/documents/esl_library/monitor2017-country-reports_en.pdf.

PREZENTARE

În această secțiune vom prezenta pe scurt cele mai importante aspecte ale metodologiei de monitorizare a segregării școlare care să vă ajute și să vă ghideze la aplicarea ei cu succes în județele și școlile dumneavoastră.

1. Metodologia de monitorizare a segregării școlare acoperă toate unitățile de învățământ preuniversitar din toate județele României.

Toate unitățile de învățământ sunt obligate să monitorizeze segregarea școlară în anul școlar 2019-2020. Indiferent de **forma proprietății** (școli publice sau școli private), de **ciclurile de educație pe care le acoperă** (creșe, grădinițe, școli primare, școli gimnaziale, licee sau școli profesionale), de **limba de predare** (școli cu predare în limba română sau școli cu predare în limbile minorităților naționale), de **tipul educației furnizate** (unități de învățământ de masă sau unități de învățământ special), indiferent de **mediul de rezidență** (școli din mediul urban sau școli din mediul rural), fiecare unitate de învățământ este obligată să parcurgă cel puțin prima etapă (monitorizarea restrânsă; *prezentăm în secțiunea subsecventă etapele metodologiei în detaliu*) a metodologiei de monitorizare a segregării școlare.

Toate unitățile de învățământ preuniversitar care obțin scoruri de risc, pe oricare tip / criteriu de segregare, indiferent de forma de segregare unde se manifestă riscul, sunt obligate să parcurgă și cea de-a doua etapă (monitorizarea extinsă) a metodologiei. Întrucât testarea pe teren a metodologiei urmărește identificarea dificultăților de implementare și posibila ajustare a metodologiei, încurajăm unitățile de învățământ să se implice în procesul de monitorizare a segregării școlare și dincolo de ceea ce obligă cadrul legal în vigoare. Un bazin suficient de larg de unități de învățământ implicate în ambele etape ale metodologiei are, pe de o parte, avantajul că va permite MEC și CNDIE o analiză mai riguroasă a dificultăților potențiale de implementare iar, pe de altă parte, unitățile de învățământ vor avea o radiografie completă a situației lor din perspectiva segregării școlare.

2. Monitorizarea segregării se face la nivelul fiecărei structuri școlare. Prin „unitate de învățământ” metodologia de monitorizare a segregării înțelege o structură școlară.

Monitorizarea segregării școlare se face dezagregat, **la nivelul fiecărei structuri și NU AGREGAT la nivelul întregii unități școlare formată din școala cu personalitate juridică împreună cu școlile structură arondată**. Din perspectiva metodologiei de monitorizare a segregării școlare, prin „unitate de învățământ” se înțelege fiecare structură a unei unități de învățământ, luată în parte, fie că este cea cu personalitate juridică, fie că este structură școlară arondată astfel încât existența mai multor clădiri va viza fiecare structură și doar în cazul în care o structură școlară își desfășoară activitatea în mai multe clădiri, acea structură va primi scorurile care reflectă datele raportate la nivelul clădirilor. În situația în care o structură își desfășoară activitatea într-o singură clădire, aceasta va primi automat scorurile minime de risc pentru această

formă de segregare școlară. Cu alte cuvinte, monitorizarea segregării școlare nu este posibilă decât la nivelul fiecărei circumscripții școlare – deși și unitățile de învățământ preuniversitar fără circumscripție școlară intră în monitorizarea segregării școlare, cu particularitățile lor de rigoare).

Art. 3 al metodologiei trebuie înțeles din perspectiva explicată mai sus: „Prin prezenta metodologie, prin unitate de învățământ preuniversitar se înțelege orice unitate de învățământ preuniversitar, indiferent dacă are sau nu personalitate juridică sau este o structură arondată, întrucât monitorizarea și evaluarea segregării școlare nu este posibilă decât printr-o analiză individuală a fiecărei unități de învățământ preuniversitar, corespunzătoare fiecărei circumscripții școlare”.

3. Monitorizarea segregării școlare nu se bazează pe date cu caracter personal dar în procesul de colectare a datelor sau de-a lungul procesării lor, la nivelul unității de învățământ, este posibilă operarea cu astfel de date iar protecția lor este obligatorie.

Art. 5 al metodologiei prevede că „În cadrul monitorizării segregării școlare, unitățile de învățământ preuniversitar, precum și toți factorii implicați au obligația să asigure protecția datelor cu caracter personal în procesele de colectare, procesare și comunicare a acestora, prevăzute în prezenta metodologie de monitorizare a segregării școlare”.

Datele solicitate prin metodologia de monitorizare a segregării școlare nu sunt date cu caracter personal. De exemplu, se solicită numărul total de elevi/copii și numărul total de elevi/copii aparținând fiecărui grup etnic, sau numărul total de elevi/copii dintr-o clasă și numărul total de elevi/copii cu dizabilități (cu certificat DGASPC / situații medicale) din clasa respectivă. Aceste date sunt solicitate pentru calcularea ponderilor relevante din perspectiva segregării școlare. În mod evident, astfel de date nu sunt date cu caracter personal. Totuși, la nivelul unității de învățământ este foarte probabil să se opereze, în procesul de colectare și procesare a datelor, cu date cu caracter personal. Toți cei care operează cu astfel de date au toate obligațiile care sunt instituite pentru protecția lor.

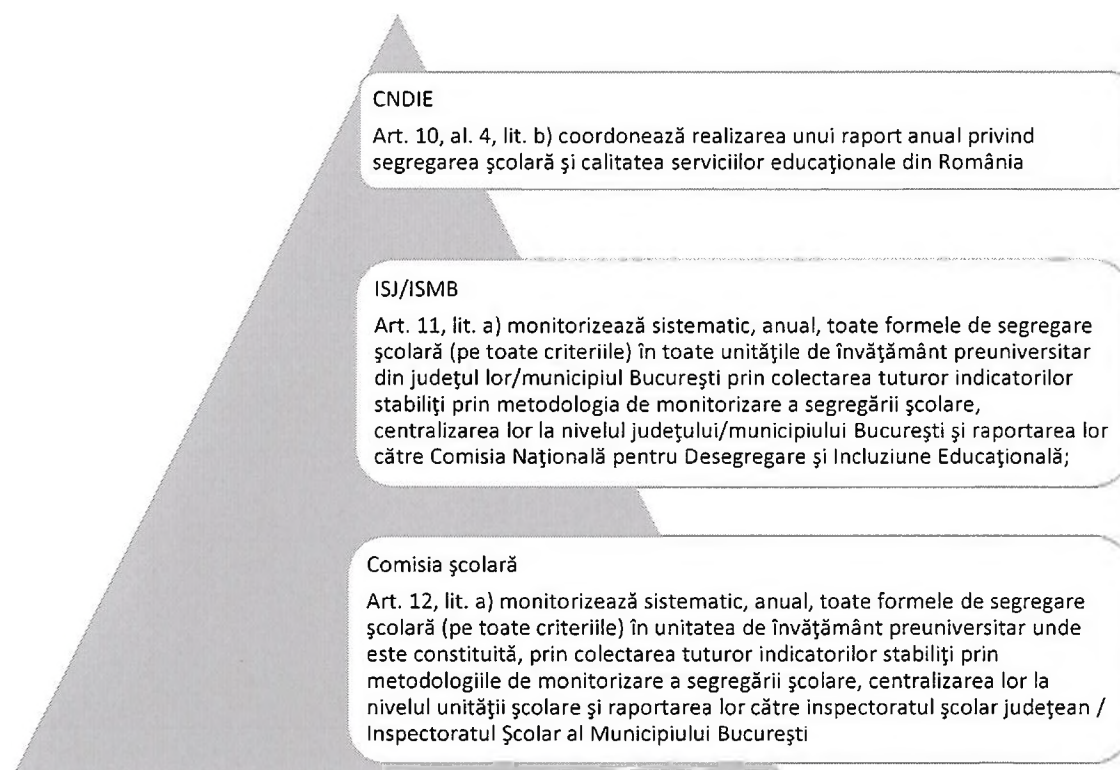
4. Coordonarea verticală a monitorizării segregării școlare se realizează pe axa: unitatea de învățământ – Inspectorat Școlar Județean – CNDIE.

În conformitate cu reglementările Ordinului 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar, coordonarea verticală a monitorizării segregării școlare se realizează de la nivel local la nivel central pe axa: unitatea de învățământ / respectiv Comisia școlară pentru prevenirea și eliminarea violenței, a faptelor de corupție și discriminării în mediul școlar și promovarea interculturalității – Inspectoratul Școlar Județean – Comisia Națională pentru Desegregare și Incluziune Educațională, conform fluxului sintetizat în schema următoare (vezi Fig. 3).

Coordonarea verticală se bazează pe obligațiile și termenele (inclusiv sancțiunile) stabilite în sarcina fiecărui nivel al fluxului de coordonare. Capitolul II al metodologiei de monitorizare a

segregării școlare (Art. 6 – Art. 9) reglementează toate aceste obligații și termene care revin tuturor factorilor implicați. În această privință, conducerea școlii are responsabilitatea legală generală a asigurării unui bun proces de monitorizare a segregării școlare, are obligația legală a certificării veridicității și acurateții datelor furnizate și raportate de către unitatea de învățământ și are responsabilitatea de a-i sprijini pe responsabili desemnați pentru fiecare structură din partea Comisiei școlare pentru prevenirea și eliminarea violenței, a faptelor de corupție și discriminării în mediul școlar și promovarea interculturalității în cadrul procesului de monitorizare a segregării școlare. Responsabilii desemnați au responsabilitatea juridică pentru aplicarea metodologiei în fiecare unitate de învățământ (structură școlară). Responsabilii, împreună cu directorii unităților de învățământ, decid în mod concret cine culege datele, cine le centralizează, cine le încarcă pe platforma IT dedicată și, în general, pe cine implică în acest proces de monitorizare (diriginți, secretarul școlii etc.).

Fig. 3 – Coordonarea verticală cf. Ordinul 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar

5. Pentru eficientizare, metodologia a inclus două etape – monitorizarea restrânsă (de bază) și monitorizarea extinsă.

Pentru a limita pe cât posibil efortul pe care monitorizarea segregării școlare îl presupune, metodologia a reglementat două etape: etapa 1 – monitorizarea restrânsă și etapa a 2-a – monitorizarea extinsă. Cele două etape vor fi prezentate mai detaliat în secțiunea următoare.

Menționăm aici doar că la monitorizarea restrânsă (de bază) este folosit un set minimal relevant de indicatori (64) pentru identificarea riscurilor privind orice tip/criteriu sau formă de segregare școlară, cu indicatori preponderent cantitativi, în timp ce la monitorizarea extinsă (etapă care nu este obligatorie pentru toate unitățile de învățământ, ci doar pentru acelea care obțin scoruri de risc la monitorizarea restrânsă) este folosit un set complementar de indicatori (39), atât cantitativi, cât și calitativi. În total, prin parcurgerea ambelor etape se vor urmări, la nivelul unității de învățământ, 103 indicatori.

IMPORTANT! În privința stabilirii etnicității copiilor/elevilor. Metodologia de monitorizare a segregării școlare pleacă de la premisa că aceasta se va realiza în baza **autoidentificării etnice** (etnia autodeclarată iar nu a hetero-identificării etnice). Cu alte cuvinte, identitatea etnică este cea asumată de elev/copil (respectiv de părinții săi), conform documentelor oficiale ale unității de învățământ preuniversitar (fișa de înscriere în clasa pregătitoare, declarații ale părinților etc.). Totuși, în anumite situații mai complicate, prin excepție, se pot folosi și informații care sunt totuși validate de comunitățile etnice locale (liderii comunităților etnice, mediator școlar rom – pentru comunitatea de romi etc.).

5. Etapele metodologiei de monitorizare a segregării școlare

Am prezentat în secțiunea anterioară una din caracteristicile metodologiei de monitorizare a segregării școlare, anume că ea reglementează acest proces de monitorizare pe parcursul a două etape:

- Etapa 1 – Monitorizarea restrânsă (de bază);
- Etapa 2 – Monitorizarea extinsă.

Această caracteristică a fost gândită din rațiuni de eficiență și pentru a reduce, acolo unde este posibil, volumul de muncă și eforturile dedicate monitorizării segregării școlare, având în același timp siguranța că potențialele riscuri de segregare școlară sunt identificate, respectiv abordate de către unitățile de învățământ preuniversitar.

Tipul și numărul de indicatori care sunt cuprinși în fiecare etapă a procesului de monitorizare a segregării școlare au fost dezbătuți în cadrul unor consultări consistente cu reprezentanți ai MEN și ai diferitelor Direcții Generale din Minister, specialiști din cadrul ISE și ARACIP, precum și cu ONG-uri cu diverse specializări (minorități etnice, dizabilitate etc.), reprezentanți ai mediului universitar, sindicate, diverși specialiști, părinți și, nu în ultimul rând, cu reprezentanții organizațiilor de elevi.

Deși numărul indicatorilor cuprinși în fiecare etapă a procesului de monitorizare diferă, cele două etape sunt relativ echilibrate ca volum de muncă și efort. Dacă în Etapa 1 sunt folosiți 64 de indicatori, în Etapa a 2-a sunt folosiți 39 de indicatori, dar, așa cum menționam și în capitolul precedent, dacă în Etapa 1 acei indicatori sunt predominant cantitativi, în Etapa a 2-a există un mix de indicatori cantitativi și calitativi, iar culegerea datelor pentru indicatorii calitativi este, în general, mai cronofagă decât în cazul celorlalți.

În plus, pentru acei câțiva indicatori calitativi incluși în Etapa 1, s-a optat pentru soluția răspunsului la o întrebare închisă, pentru reducerea pe cât posibil a oricărui efort nenecesar în această etapă, urmând ca alte informații / date să fie culese suplimentar în Etapa a 2-a. Pentru exemplificare, la indicatorul 7 din Anexa 3 a Metodologiei pilot: „Curriculum-ul la decizia școlii din unitatea de învățământ preuniversitar reflectă cultura și istoria minorităților naționale existente în populația școlară”, unitatea de învățământ va trebui doar să specifice dacă CDS-ul din unitatea de învățământ respectivă reflectă sau nu cultura și istoria minorităților naționale existente în populația școlară (Răspuns: Da sau Nu), urmând ca în etapa următoare să fie culese date suplimentare (inclusiv calitative) privind incluziunea etnică din unitatea respectivă de învățământ.

Numărul de indicatori poate părea intimidant, dar trebuie luat în calcul că datele solicitate, mai ales în Etapa 1 – Monitorizarea restrânsă, sunt date accesibile și cunoscute la nivelul unității de învățământ: număr total de elevi la nivelul unității de învățământ sau la nivelul fiecărei clădiri, număr total de elevi pe fiecare clasă etc. O altă serie de date sunt ușor disponibile școlilor, fiind incluse în raportările prevăzute de cadrul legal pentru asigurarea calității în educație (e.g. Raportul de evaluare internă al unității de învățământ) etc. **ATENȚIE:** unele date raportate MEN, ARACIP sau ISE sunt raportate agregat la nivelul unității de învățământ împreună cu structurile școlare arondate. În astfel de cazuri, asigurați-vă că datele pe care le raportați în cadrul monitorizării segregării școlare sunt dezagregate la nivelul fiecărei structuri!

Art 10 al Metodologiei de monitorizare a segregării precizează că: „Activitățile de monitorizare a segregării școlare au două etape: monitorizarea restrânsă și monitorizarea extinsă. **Prezenta metodologie nu restricționează în niciun fel posibilitatea unităților de învățământ preuniversitar de a urma întregul proces de monitorizare a segregării școlare** (atât monitorizarea restrânsă, cât și monitorizarea extinsă) pentru a avea o imagine completă privind incluziunea sau segregarea școlară. Colectarea și raportarea datelor privind monitorizarea extinsă este obligatorie doar pentru acele unități de învățământ preuniversitar care au obținut scoruri peste pragul de risc în cadrul monitorizării restrânse”.

Etapa 1 – Monitorizarea restrânsă (de bază)

Această etapă este obligatorie pentru toate unitățile de învățământ preuniversitar. Fiecare unitate de învățământ va trebui să colecteze toate datele solicitate privind indicatorii aferenți Anexei 3 a Metodologiei de monitorizare a segregării școlare și să le încarce pe platforma IT dedicată. Pentru mai multe detalii privind indicatorii, vezi Capitolul 6 „Indicatorii urmăriți în cadrul monitorizării segregării școlare și datele colectate”, din acest ghid tehnic. Pentru mai multe detalii privind platforma IT și utilizarea ei vezi Capitolul 8 – „Platforma IT – colectarea și raportarea datelor on-line”, din acest ghid tehnic.

Unitățile de învățământ preuniversitar au la dispoziție o perioadă de 20 de zile lucrătoare pentru colectarea și încărcarea datelor pe platforma IT dedicată (din momentul în care sunt notificate de demararea acestei etape a procesului de monitorizare a segregării școlare). Indicatorii folosiți pot surprinde riscuri de segregare școlară pentru orice tip/criteriu sau formă de segregare școlară.

Această etapă se finalizează cu un set de scoruri care pot varia de la 0 (nu există segregare școlară) la 10 (situație extrem de gravă de segregare școlară). La finalul termenului de 20 de zile lucrătoare alocate acestei etape, urmează un termen de 10 zile, în care, cu sprijinul platformei IT, Inspectoratele Școlare Județene vor verifica dacă toate unitățile de învățământ (la nivel de structură școlară) au încărcat toate datele (putând solicita completarea datelor lipsă), vor centraliza datele la nivelul județului (cu sprijinul platformei IT) și vor notifica la finalul acestui intermezzo, unitățile de învățământ care sunt obligate în conformitate cu Metodologia de monitorizare a segregării școlare să urmeze și Etapa a 2-a Monitorizarea extinsă (respectiv unitățile de învățământ care au cel puțin un scor care depășește pragul de risc).

Etapa 2 – Monitorizarea extinsă

Unitățile de învățământ preuniversitar care sunt notificate de Inspectoratul Școlar Județean, au obligația să parcurgă Etapa a 2-a – Monitorizarea extinsă. Fiecare unitate de învățământ notificată va trebui să colecteze toate datele solicitate privind indicatorii aferenți Anexei 2 a Metodologiei de monitorizare a segregării școlare și să le încarce pe platforma IT dedicată (este vorba de acei indicatori din Anexa 2 care îi completează pe cei din Anexa 3). Pentru mai multe detalii privind indicatorii, vezi Capitolul 6 „Indicatorii urmăriți în cadrul monitorizării segregării școlare și datele colectate”, din acest ghid tehnic. Pentru mai multe detalii privind platforma IT și utilizarea ei vezi Capitolul 8 – „Platforma IT – colectarea și raportarea datelor on-line”, din acest ghid tehnic.

Unitățile de învățământ preuniversitar au la dispoziție o nouă perioadă de 20 de zile lucrătoare pentru colectarea și încărcarea datelor pe platforma IT dedicată. Indicatorii folosiți (cantitativi și calitativi) vin să completeze profilul școlii din perspectiva riscurilor de segregare școlară și să ofere o imagine mai detaliată a aspectelor vizate. Evaluarea amănunțită a riscurilor de segregare școlară este utilă pentru identificarea cu rigurozitate a problemelor și formularea soluțiilor de desegregare.

Această etapă nu se finalizează cu calcularea vreunui scor, utilitatea sa fiind, așa cum am mai spus, în oferirea unei analize de situație cuprinzătoare privind riscurile de segregare școlară, pe baza căreia unitatea de învățământ să poată formula soluții relevante de desegregare.

La finalul acestei etape, ISJ-urile beneficiază de o nouă perioadă de aproximativ 10 zile lucrătoare pentru verificări, solicitări de completări, centralizarea situațiilor la nivel județean și finalizarea și transmiterea către CNDIE a situațiilor centralizate.

Întregul proces de monitorizare a segregării școlare se finalizează de către CNDIE, care, în baza centralizării la nivel național a tuturor situațiilor de la nivel județean, va elabora și adopta raportul final de monitorizare a segregării școlare (care va consta în raportul tehnic „*Raport anual privind segregarea școlară și calitatea serviciilor educaționale din România*” - așa cum este el numit în Ordinul 6134/2016 – constituit în baza agregării situațiilor la nivel național).

6. Indicatorii urmăriți în cadrul monitorizării segregării școlare și datele colectate

În cadrul procesului de monitorizare a segregării școlare vor fi urmăriți un set de indicatori³ care vor permite evaluarea gradului de segregare școlară (care poate porni de la 0, adică inexistența segregării școlare) într-o unitate școlară cu personalitate juridică sau structură școlară arondată unei unități școlare cu personalitate juridică.

Indicatorii, în acest context, caracterizează anumite aspecte ale realității școlare care redau semne sau evidențe ale existenței sau nu a fenomenului de segregare școlară, așa cum a fost descris în capitolele anterioare, sau ale existenței anumitor situații indezirabile asociate situațiilor de segregare școlară.

Indicatorii sunt grupați în următoarele categorii largi, în funcție de aspecte ale organizării școlare care contează în procesul de monitorizare a segregării școlare. Aceste categorii sunt următoarele:

- A. *Indicatorii privind elevii*, mai exact **modul de grupare / repartizare al elevilor** în facilitățile educaționale disponibile – unități școlare/clădiri ale unității școlare/clase/bănci - în funcție de anumite criterii specificate pe care le vom detalia mai jos;
- B. *Alți indicatori privind elevii*, care vizează de această dată anumite aspecte administrative sau de management școlar;
- C. *Indicatorii privind cadrele didactice*, care surprind caracteristici ale resurselor umane la dispoziția școlii;
- D. *Indicatori privind organismele de conducere și serviciile de sprijin disponibile*;
- E. *Indicatori privind calitatea infrastructurii și a dotărilor unității de învățământ preuniversitar*;
- F. *Indicatori privind ethosul școlar* (aspecte care țin de promovarea diversității, promovarea incluziunii educaționale și prevenirea/combateră segregării școlare prin măsuri și programe educaționale specifice).

Este important de făcut aici o mențiune cu privire la *indicatorii privind elevii* (categoria A precizată mai sus) - aceștia vor constitui partea centrală a procesului de monitorizare a segregării școlare, sunt cei prin intermediul cărora se va putea arăta dacă există fenomenul de segregare școlară la nivelul unei școli și cum se poate avansa un set de măsuri pentru desegregare școlară (în conformitate cu Ordinul 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare și cu cele două metodologii reglementate de acesta).

³ Indicatorii sunt prezentați în Anexa 2 și Anexa 3 ale Metodologiei de monitorizare a segregării școlare.

Etapa 1 a procesului de monitorizare, cea restrânsă, va conține în principal indicatori privind elevii. Indicatorii privind elevii sunt grupați, la rândul lor, în funcție de tipul criteriilor care pot sta la baza segregării școlare, anume:

1. În funcție de criteriul etnic (etnia autodeclarată)
2. În funcție de criteriul dizabilității/CES
3. În funcție de criteriul statutului socio-economic al familiilor
4. În funcție de criteriul performanțelor școlare ale elevilor
5. În funcție de criteriul mediului de rezidență al elevilor

Pentru a putea calcula valoarea indicatorilor stabiliți cu privire la elevi este nevoie de colectarea unor date sau informații despre caracteristicile elevilor din școală. Acestea sunt relaționate cu criteriile menționate mai sus – etnia autodeclarată a elevilor, elevii cu dizabilități, elevi cu un anumit statut socioeconomic al familiei, cu anumite performanțe școlare sau care provin dintr-un anumit mediu de rezidență (urban/rural). În acord cu procedura de monitorizare a segregării școlare stabilită la nivelul Ministerului Educației și Cercetării, fiecare școală va trebui să furnizeze datele necesare pentru monitorizarea segregării școlare. Pentru a ușura acest proces fiecare școală va putea raporta aceste date în cadrul unei platforme IT special concepută în acest scop.

Datele furnizate de către școală trebuie să permită calcularea ponderii elevilor, care fac parte din fiecare grup definit de criteriile specificate mai sus, poziționați în următoarele facilități educaționale:

- A. Unitate școlară/structură școlară
- B. Clădirile unității școlare – dacă există mai multe clădiri separate în care se derulează cursurile școlare în cadrul respectivei unități școlare (ATENȚIE: la nivel de structură școlară)
- C. Clasele din școală
- D. Ultimele două bănci din fiecare clasă, acolo unde aranjarea spațială a clasei păstrează forma șirurilor de bănci.

În plus, datele furnizate de școală vor trebui să permită și calcularea ponderii elevilor din diferite grupuri pe ani / cicluri de educație, respectiv cei care au absolvit și care s-au înscris la examinări naționale (Evaluarea Națională sau Bacalaureat).

De asemenea, este important a preciza și faptul că indicatorii se vor calcula pentru toate nivelurile educaționale (exceptând cel universitar), inclusiv pentru ante-preșcolari (creșe), preșcolari (grădinițe), elevi de nivel primar, gimnazia, liceal sau postliceal.

Mai jos sunt precizate toate caracteristicile referitoare la elevi și unitatea școlară care sunt necesar a fi colectate în procesul de monitorizare a segregării școlare. Datele vizează, pe de o parte, nivelul individual – date referitoare la elev, respectiv nivelul școlar – date referitoare la unitatea școlară/structura școlară – *vezi mai jos*.

În baza acestor date, aferente fiecărei școli, pot fi calculați indicatorii pentru monitorizarea segregării școlare.

Criteriul etnic

A. Date referitoare la elev

1. Nivelul educațional al copilului, grupa/clasa în care este înregistrat
2. Etnia autodeclarată a elevului
3. Poziționarea elevului în bănci (dacă se află în ultimele două bănci, dacă e cazul)
4. Clădirea în care învață elevul
5. Elevul este absolvent? 1. DA 2. NU
6. Dacă a fost înscris în clasa a VIII-a, s-a înscris la evaluarea națională? – dacă este cazul
7. Dacă a fost înscris în clasa a XII-a, s-a înscris la examenul de Bacalaureat? – dacă este cazul

B. Date referitoare la unitatea școlară

8. Dacă în școală au fost constituite grupe/clase în scopul predării în limba maternă a acelui grup etnic sau în sistem bilingv
9. Curriculum-ul la decizia școlii din unitatea dvs. de învățământ reflectă cultura și istoria minorităților naționale existente în populația școlară?
10. Personalul de conducere al unității de învățământ preuniversitar și cadrele didactice ale unității de învățământ preuniversitar au urmat cursuri despre cultura și istoria minorităților naționale care se regăsesc în unitatea de învățământ? 1. DA 2. NU
11. DACĂ DA, exemple de astfel de cursuri:
.....
.....
.....
12. Unitatea de învățământ desfășoară activități extracurriculare care reflectă cultura și istoria minorităților naționale? 1. DA 2. NU
13. Unitatea de învățământ preuniversitar este dotată cu materiale care reflectă cultura și istoria minorităților naționale (cărți, periodice sau alte resurse educaționale în biblioteca unității de învățământ preuniversitar etc.)? 1. DA 2. NU
14. Câte cereri au fost depuse în școala dvs. pentru înscrierea la disciplina limba maternă?
.....
15. Care este numărul elevilor înscriși la această disciplină (pentru fiecare minoritate națională), la nivelul unității de învățământ?
Romi.....
Maghiari.....
Altă minoritate națională, care?.....

Criteriul dizabilității

A. Date referitoare la elev

16. Copilul are dizabilități numai cu dosar DGASPC? 1. DA 2. NU
17. Copilul are dizabilități numai cu certificat de orientare CJRAE? 1. DA 2. NU
18. Copilul are dizabilități cu dosar DGASPC și certificat de orientare CJRAE? 1. DA 2. NU

B. Date referitoare la unitatea școlară

19. Unitatea de învățământ preuniversitar este dotată cu facilități/ modalități de accesibilizare pentru elevii cu dizabilități? 1. DA 2. NU
20. DACĂ DA, enumerați ce facilități / modalități de accesibilizare există:
1.....
2.....
3.....
4.....
5.....

Criteriul statutului socio-economic al familiilor

A. Date referitoare la elev

21. Care este nivelul de educație formală a părinților/tutorei copilului?
22. Pentru copil s-a întocmit dosarul pentru bursă socială, pentru acordarea gratuită de rechizite sau pentru alte forme de ajutor, indiferent dacă beneficiază de acestea sau nu (restricții financiare) 1. DA 2. NU
23. Copilul este instituționalizat sau în plasament familial? 1. DA 2. NU
24. Copilul provine din familie monoparentală? 1. DA 2. NU
25. Copilul se află în întreținerea bunicilor sau a altor membri ai familiei? 1. DA 2. NU

Criteriul performanțelor școlare ale elevilor/mediului de rezidență al elevilor

A. Date referitoare la elev

26. Elevul a fost repetent? 1. DA 2. NU
27. Dacă este la clasa pregătitoare, elevul a frecventat grădinița? 1. DA 2. NU
28. PENTRU ELEVII DE CLASA A IX-A: Care a fost media de admitere la liceu a elevului?
29. PENTRU ELEVII DE CLASA A IX-A: Elevul provine din mediul rural? 1. DA 2. NU
30. PENTRU ELEVII DE CLASA A IX-A: Din ce filieră, profil, specializare / calificare / program de studiu face parte elevul?
31. PENTRU ELEVII DE CLASA A XII-A: elevul este absolvent de liceu? 1. DA 2. NU – pentru rundele de monitorizare din anii viitori
Elevul face parte dintr-un program de studiu (de tip "intensiv", "bilingv", sportiv etc.), care a presupus examene / proceduri de selecție a elevilor la intrarea în clasa pregătitoare sau clasa a V-a, la nivel de **unitate de învățământ**? 1. DA 2. NU

B. Date referitoare la unitatea școlară

32. Care a fost media de admitere în liceu pe filieră, profil, specializare / calificare / program de studiu?

Alții indicatori relevanți

B. Date referitoare la unitatea școlară

33. Unitatea de învățământ preuniversitar are în PDI/ PAS, cel puțin o țintă strategică pentru promovarea diversității etnice, a incluziunii educaționale și pentru prevenirea și combaterea discriminării și segregării școlare, țintă strategică detaliată în Planul Operațional
1. DA 2. NU
34. DACĂ DA: criteriul/criteriile de segregare pe care îl/le abordează ținta strategică:
.....
.....
.....
.....
35. Procentul cadrelor didactice calificate, la nivelul unității de învățământ preuniversitar:.....
36. Procentul cadrelor didactice, de la nivelul unității de învățământ preuniversitar, care au gradul didactic II:
37. Procentul cadrelor didactice, de la nivelul unității de învățământ preuniversitar, care au doctorat/ gradul didactic I:
38. Procentul cadrelor didactice suplitoare, de la nivelul unității de învățământ preuniversitar:
39. Procentul cadrelor didactice, de la nivelul unității de învățământ preuniversitar, care au fracțiuni de normă.....

Este important a ține seama de câteva aspecte importante pentru identificarea elevilor din anumite grupuri definite de criteriile care pot sta la baza segregării școlare:

1. <u>În funcție de criteriul etnic (etnia autodeclarată)</u> - Se raportează doar elevii care și-au autodeclarat etnia sau în cazul cărora părinții și-au autodeclarat etnia - Este necesar ca datele din școală să fie obținute pornind de la situația fiecărui elev, nu prin estimare grupală, în baza estimărilor realizate de către cadrele didactice.
2. <u>În funcție de criteriul dizabilității</u> - Se va documenta situația elevului prin interogarea familiei acestuia, prin consultarea asistentului social din localitate etc.
3. <u>În funcție de criteriul statutului socio-economic al familiilor</u> - Se vor identifica datele prin interogarea familiei elevului.